'Pyrethroïden doen meer kwaad dan goed'

Alertheid vanaf het eerste bietenblaadje

Groene perzikluizen hebben het afgelopen seizoen veel schade aangericht in suikerbieten door het overbrengen van het bietenvergelingsvirus. Dit jaar worden er als gevolg van de zachte winter opnieuw veel luizen verwacht. „Zodra je een groen blaadje ziet, alert zijn. En wekelijks luizen tellen", zegt Elma Raaijmakers van het bieteninstituut IRS.

Van de insecten is de groene perzikluis de grootste bedreiging voor de bietenteelt, zegt Raaijmakers. „Dat was vorig jaar zo en dat zal ook zo blijven." Haar zorg is dat dit beestje de winter heeft overleefd, waardoor het al vroeg in het seizoen actief is. „Normaal overwintert de perzikluis als ei. Het duurt dan langer voor het een bedreiging vormt voor de teelt. Nu de luizen ook als luis hebben overwinterd, zijn ze eerder actief."
Maar naast de luizen zijn ook veel gewasresten de winter zonder al te veel kleerscheuren doorgekomen. Overblijfselen van vergelingszieke bieten, op het land of op de stortplaats bij het erf, zijn belangrijke potentiële virusbronnen. Het IRS wil telers waarschuwen voor deze gewasresten, omdat ze een potentiële besmettingsbron zijn voor de nieuwe teelt. „Akkerbouwers die nog een onkruidbespuiting gaan uitvoeren in graan waarin bietenopslag staat: neem een middel dat ook met bieten afrekent." Virusbronnen kunnen wat haar betreft niet vroeg genoeg worden verwijderd. Bladluizen kunnen hier namelijk al vroeg in het seizoen het virus oppikken en in april of mei overbrengen naar jonge bietenplanten in de bietenpercelen.

> „Zwarte bonenluizen trekken juist veel natuurlijke vijanden aan

Teeltvoorschrift

Het Teeltvoorschrift Vergelingsziekte in bieten moet de verspreiding van vergelingsziekte tegengaan door te voorkomen dat de volgende teelt door luizen wordt besmet vanuit zieke bieten. Het algemene voorschrift is dat het verboden is om in belangrijke teeltgebieden suiker- en voederbieten (of resten daarvan) met bladvorming in voorraad te hebben. In Noord-Nederland geldt dit verbod vanaf 15 april en in Midden-Nederland en Zuid-Nederland vanaf 1 april.
Wie bietenresten ziet in het land van zijn buurman doet er goed aan hem attent te maken op het gevaar, vindt Raaijmakers. „Na een seizoen met veel vergelingsziekte gevolgd door een zachte winter, is alertheid geboden." Maar, ziet zij tot haar opluchting: „De telers zijn dat ook wel, zeker in het zuidwesten."

Bladluizen tellen

De bladluiswaarschuwingsdienst krijgt dit jaar een vervolg (zie ook het kader bij dit artikel). Medewerkers van Suiker Unie en het Delphy team in het zuidwesten gaan opnieuw op pad om bladluizen te tellen in diverse percelen in het land. Maar Raaijmakers doet een dringend beroep op telers om vooral ook zelf te gaan tellen. „Kijk in je perceel en voer indien nodig een bestrijding uit."
Omdat het voor veel telers lastig is om het verschil te zien tussen de groene perzikluis en andere groene bladluizen is besloten dat nu alle groene luizen worden geteld en genoteerd. De norm blijft: twee groene luizen per tien planten. „Van de groene luizen is 95 procent de groene perzikluis", zegt Raaijmakers. En wordt de schadedrempel overschreden: „Dan ingrijpen."
Het middelenpakket is beperkt. Teppeki is een middel dat goed werkt tegen bladluizen, waardoor virusoverdracht wordt beperkt. Het mag echter alleen worden gebruikt tussen het vier- en tienbladstadium en tot uiterlijk 1 juni. Deze datum is ingesteld vanwege de kans op overschrijding van de MRL. Wie na 1 juni nog Teppeki inzet, loopt het risico in de problemen te komen met zijn levering, ook bij late levering. Er is een aanvraag ingediend voor een vrijstelling van een insecticide: de situatie is immers kritiek en het is belangrijk voor telers om voldoende middelen te hebben, die vriendelijk zijn voor de natuurlijke vijanden in de bietenteelt. Zo lang die vrijstelling er niet is, moeten telers het na 1 juni doen met Calypso of Bariard. Deze middelen mogen al eerder of juist later worden toegepast, in het tweebladstadium óf vanaf het tienbladstadium. Het middel Pirimor heeft als gevolg van resistentie geen voldoende werking meer tegen groene perzikluizen.

Gebruik geen pyrethroïden

Gebruik vooral geen pyrethroïden, stelt

Van de insecten is de groene perzikluis de grootste bedreiging voor de bietenteelt

Raaijmakers. „Spaar de natuurlijke vijanden", zegt ze met klem. „Je kunt beter een beetje schade door bovengrondse springstaarten en aardvlooien accepteren. In een perceel waarin met een pyrethroïde is gespoten, zien we later in het seizoen meer schade door vergelingsziekte dan in onbehandelde percelen." Waar een pyrethroïde natuurlijke vijanden doodt, is de werking op de groene perzikluis beduidend minder: „Een pyrethroïde heeft een contactwerking, dus aan de bovenkant van het blad. En de groene perzikluizen zitten juist aan de onderkant van het blad." Haar conclusie: door een pyrethroïde in te zetten, kan de perzikluis zich door de afwezigheid van natuurlijke vijanden alleen maar sneller ontwikkelen.

Raaijmakers illustreert met een rekensommetje. Als een bietenplant in het tweebladstadium voor 30 tot 60 procent is beschadigd, zullen de opbrengsten 3 tot 4 procent lager uitvallen. „Een insect als een springstaart vreet echter niet zomaar zoveel blad op." Daarentegen zal de schade als gevolg van vergelingsziekte in het gewas vele malen groter zijn. „Met het spuiten van pyrethroïden doe je dus veel meer kwaad dan goed."

Zwarte bonenluizen

Zwarte bonenluizen spelen geen rol in de virusoverdracht. „Deze luizen hebben we in het hele land gezien, de schade door vergelingsvirus niet." Van de drie vergelingsvirussen BYV (sterk vergelingsvirus), BMYV (zwak vergelingsvirus en BChV (bietenchlorosevirus) brengen de zwarte bonenluizen alleen BYV over. „Dit virus hebben we nauwelijks gezien in het zuidwesten, de andere twee virussen wel. Telers hoeven hier dus niet bang voor te zijn." Sterker nog, de zwarte bonenluizen kunnen juist een positief effect hebben: deze trekken namelijk veel natuurlijke vijanden aan, zo is in de praktijk gebleken. De zwarte bonenluizen veroorzaken wel zuigschade in het blad. De schadedrempel voor deze beestjes is echter vele malen hoger dan die van de groene perzikluizen, omdat ze voornamelijk zuigschade veroorzaken.
Alertheid staat voorop, dit seizoen meer dan ooit, benadrukt Raaijmakers. En: er vanaf dag één bovenop zitten. „Zodra je een groen blaadje ziet, alert zijn. En wekelijks luizen tellen."

Tekst: Fenneke Wiepkema
Beeld: IRS

Bladluiswaarschuwingsdienst

De bladluiswaarschuwingsdienst krijgt dit jaar een vervolg. Medewerkers van Suiker Unie gaan opnieuw wekelijks op pad om tellingen te doen in bietenpercelen verspreid over het land. Omdat de problemen met vergelingsziekte het grootst zijn in het zuidwesten, gaan ze daar het eerst aan de slag. Bovendien krijgen ze in dat gebied ondersteuning van medewerkers van Delphy. In Zuidwest-Nederland wordt vanaf 15 april geteld, in de rest van het land gebeurt dat vanaf 1 mei. Bovendien krijgen de telers die in een cirkel rond de telpercelen wonen een sms als de schadedrempel op dat perceel is overschreden. Ook worden de weersvoorspellingen voor de komende week meegenomen in het adviessysteem: als de drempel op een perceel nog net niet is overschreden, maar de weersverwachtingen voor de komende week zijn gunstig voor de luizen, dan krijgen de omliggende telers wel bericht. De schadedrempel blijft twee groene luizen per tien planten.

Heeft u vragen en/of opmerkingen neem dan contact op met onze redactie via redactie@akkerwijzer.nl of tel 0314 – 62 64 38